

FOLK OG LAND

NR. 4 — 18. ÅRGANG

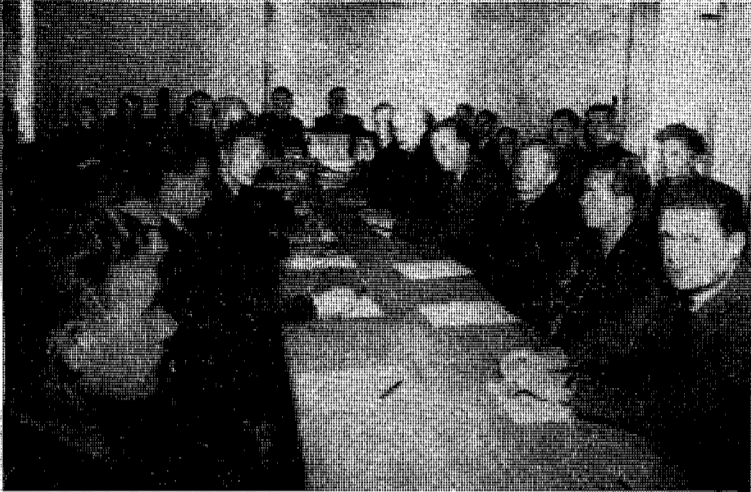
LØRDAG 22. FEBRUAR 1969

LØSSALG KR. 1,50

SIEGFRIED:

Terbovens meningsløse studenteraksjon i 1943

Og en «festlig tilstelning» på Skaugum som ble avlyst i vrede.

Det var bra folk på begge sider. Dette er fra et møte i NS Studentfylking.

Året 1968 ebbet ut med store beretninger i alle aviser om deportasjonen av norske studenter til Tyskland 25 år tidligere. Og som alltid når det gjelder dagens skryt omkring hendelsene dengang, så forløp heller ikke feiringen av dette minne uten strid. Den evindelige heltebeskriver og medlem av Kretsen, H. O. Christophersen, AFTENPOSTENS Snorre, sammen med det lille nye høyrelys Kjell Hanssen, fortalte at studentene slett ikke behøvde å bli arrestert for de var blitt varslet på forhånd av hjemmefrontledel-

sen. Dette foranlediget et inngignert tilsvar i DAGBLADET fra Paul L. Nielsen, som bl. a. skrev:

«Det er visst en seiglivet myte dette at vi som ble arrestert 30. november 1943 ved den store aksjonen mot Universitetet, var varslet på forhånd. Knut Eidem, min fangekamerat i Sennheim og Buchenwald skriver i Dagbladet 30. november 1968 og støtter denne meningsløse påstand. Hvor meningsløs — det får man forsåvidt intet inntrykk av gjennom Eidems artikkel — men åpner man dagens Aftenposten og leser hva dr. philos.

H. O. Christophersen skriver om det samme, behøver man ikke å være i tvil. Vi var nærmest selv skyld i at vi ble arrestert!

Er studentene fra den gang redde for å innrømme at de ikke var orientert? Er Hjemmefrontens ledere uvillige til å innrømme sin manglende effektivitet? — —»

Vel, det er ikke første gang det reises berettiget tvil om Christophersens krøniker i AFTENPOSTEN, og det er sikkerlig heller ikke siste gang sannhetens lys kastes på alt det sprøyt som idag serveres omkring hendelsene dengang. Imidlertid er det ganske interessant det Nielsen her skriver. For en tid siden skrev en bokanmelder i forbindelse med en ofisersbok om krigshendelsene i Norge at vedkommende offiser var en modig mann som nå — 25 år og mere etterpå — våget å skrive sannheten. Og stadig går det igjen dette at det skal mot til å si sannheten. Nielsen spør jo om studentene fra dengang er redde for å innrømme sannheten. Hvem er det så som fremdeles øver slik menings- og sannhetsterror i dette land at det skal et usedvanlig mot til å fortelle sannheten? Er det Kretsen og dens leietropper en frykter fremdeles?

Her kommer det forøvrig også et annet moment inn. Hele dagens Norge av den noe eldre generasjon lever jo fremdeles på minnene og ryet fra hine «fornstora» dager. Det dør ikke en mann, det feires ikke et jubileum uten at bedrifter fra dengang trekkes frem. Og det er blitt utrolig mange av dem i årenes løp. Men enten det nå dreier seg om ekte eller innbilte bedrifter, så er det grunn til å slå fast at denne innstilling, denne nødvendighet for enhver av å kunne vise til heltegjerninger, har ført til at enhver rimelig drøftelse av hendelsen dengang faller bort og at det ikke er mulig å plasere ansvaret for det som hendte på riktig sted.

De ser jo ikke akkurat så mishandlede ut disse norske studentene i Sennheim.

OLE NILSEN:

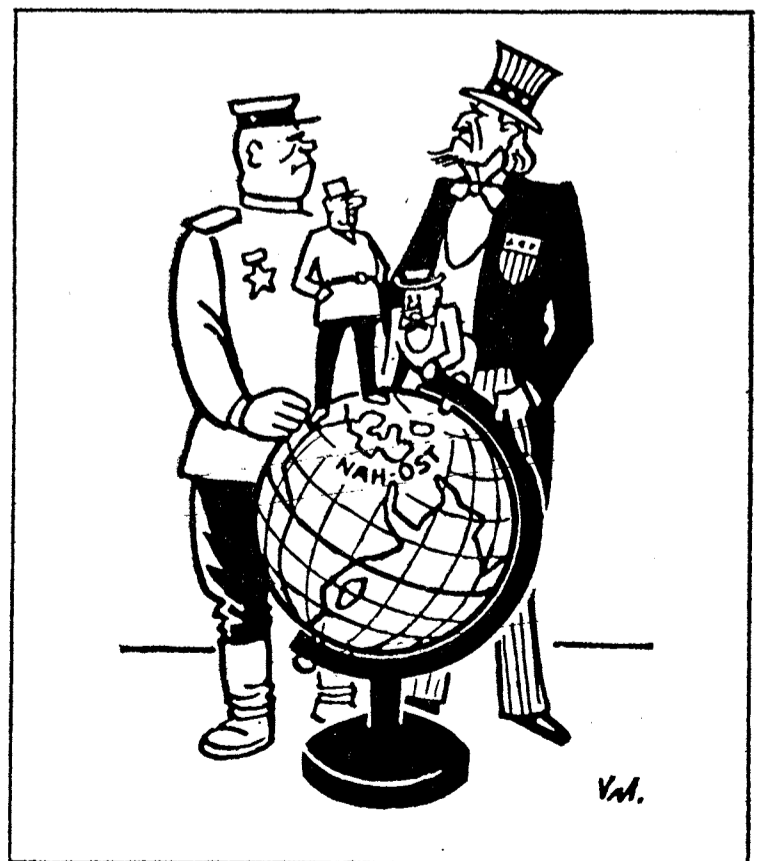
Hvorfor så taus? Er ølet ikke godt?

Året er 1945 — — — Slik begynner boken «På gjengrodde stier.» Knut Hamsuns siste mesterverk. Den er skrevet med sordin. Tonen er lavmelt. Allikevel er boken rystende. Man blir mildest talt forferdet over de «gode» nordmenns utrolige råskap og pøbelstreker mot vår store Nobelprisvinner. Tenk at noen kunne behandle en olding så sjofelt og tarvelig. Så totalt blottet for anstendighet var altså seierherrene i 1945.

Hvorfor ble Hamsun plaget og sjikanert så fryktelig i denne vanviddets høysommer? Hva hadde han egentlig gjort? Var han en forbryter? Var han brennevinsmorder? Hadde han myrdet jøder? Var han likrøver? Hadde han mishandlet vergeløse kvinner og krøplinger? Hadde han bygget kanonstillinger og festninger for tyskerne? Hadde han bygget flyplasser på norsk jord så tys-

(Forts. side 6)

De «fire store» skal ha møte om Midtøsten. (Oberösterreichische Nachrichten, Linz)

(Forts. side 6)

Tanker i tiden

Det har under denne overskrift før vært gjort opp meninger, det vil også jeg gjøre.

Som ny abonnent av Folk og Land vil jeg gjerne også få lov til å komme med noen uttalelser. Det kan selvsagt være både ros og ris, men samlet er det vel bare én måte å se samme problem på, så får vi da håpe på en «snev» av det gamle ordtaket «nye koster feier best».

Selvsagt er det ugjorlig for meg å kjenne hvor skoen trykker, heller ikke kan jeg komme inn på alle skjevheter i samfunnet, men la en ting være sikkert — det såkalte «rettsoppgjøret» var ikke rett. Derfor er det så trist å lese den ene beklagelse etter den andre over livets vedervordigheter, rettsoppgjøret blir akkurat like galt av den grunn. Se det like godt i øynene, kjære venner, det nytter ikke å gråte over spilt melk. Heller ikke nytter det å pusse gamle medaljer, det forandrer ikke tingenes tilstand. Før vi alle kommer til sannhets erkjennelse og tar staven i en annen hånd, nytter ingen ting. Det fins kun en vei. Den kan være tung for dem som skal gå først, men der står alt folk klar. Om det er rette mann som står fremst, det kan nok diskuteres, vi må alle bare bøye oss for Olav Hoas.

De synspunkter som han legger fram i sin første brosjyre må mane til ettertanke (brosjyre nr. 2 har jeg ennå ikke lest). Som det stod i Folk og Land, så kan Hoas kanskje være unødig hard i enkelte punkter, men han påpeker da tross alt faktum. Kanskje det er tvingende nødvendig for ham for å vekke folk. Vi sover da tross alt i venstreskjalernes gode seng. Derfor synes jeg det er vår plikt og rett å støtte en mann som vil samle de

nasjonale krefter. Når det er gjort, vil det selvsagt være god anledning til å se om han er den rette leder.

Slik situasjonen har utviklet seg i Norge siden 1945, synes det meg rart at vi ikke allerede har et nasjonalt parti, for vi trenger det vel mer nå en noen gang før. La oss derfor samles og bryte åkeren, det går mot vår og så tid, både nasjonalt og politisk.

Bj. N. Drivdalen.

Dødsfall

Idet redaksjonen måtte avsluttes, får vi det sorgens bud at vår gamle venn og kampfelle, ingeniør Hans Henrik Petersen plutselig er avgått ved døden. Han var født i 1886 og fungerte under okkupasjonen på en meget fortjenstfull måte som fylkesmann i Aust-Agder. Ingeniør Petersen var en vennsæl mann og en trofast kjemper for sannhet og rett i forbindelse med okkupasjonstiden og det etterfølgende «retts»oppgjør. Vi har hatt den glede å kunne offentliggjøre flere innlegg fra hans hånd i Folk og Land.

Månadsbladet FRIHUG

Upolitisk og romsynt organ for sunn og nasjonal kultur, med artiklar om helse- og samfundsspørsmål, spanande fylgjetongar, dikt m.m. Fritt ordskifte om dei mest ulike emne: — Årspris kr. 25.—. Postgiro for bladpengar 80 821. Prøvenr. mot kr. 2,50 i frim.

Utgevar: Erling Seim,
Kinn

De utvalgte på krigsstien igjen

Fremdeles gjenlyder Norges land av sympatierklæringer rettet til de utvalgte i Israel, de krigerske voktere av gammeltestamentlige overleveringer. Ikke minst høyrøstet er herunder kirkelige kretser.

Nå kan man jo spørre hvorfor akkurat de som trækkes på tærne av den israelske antikristendom skal være de første til å juble over det som skjer, ettersom iallfall biskop Birkeli må være kjent med det virkelige forhold, det at man i Israel viser en rystende intoleranse ikke bare når det gjelder muhamedanismen, men også når det gjelder kristendommen.

I et NTB-telegram, som ikke ble viet nevneverdig interesse i norsk dagspresse, heter det således at det er oppstått en konflikt mellom Det lutherske verdensforbund (hvor Birkeli er medlem av eksekutivkomiteen) og Israels regjering. Bakgrunnen er at forbundet eier den såkalte Augusta Victoria-stiftelsen på Oljeberget, som ligger i det nyeroberede jordanske område av Jerusalem. Så lenge bydelen tilhørte Jordan var det fred og ingen vanskeligheter, men annerledes nå.

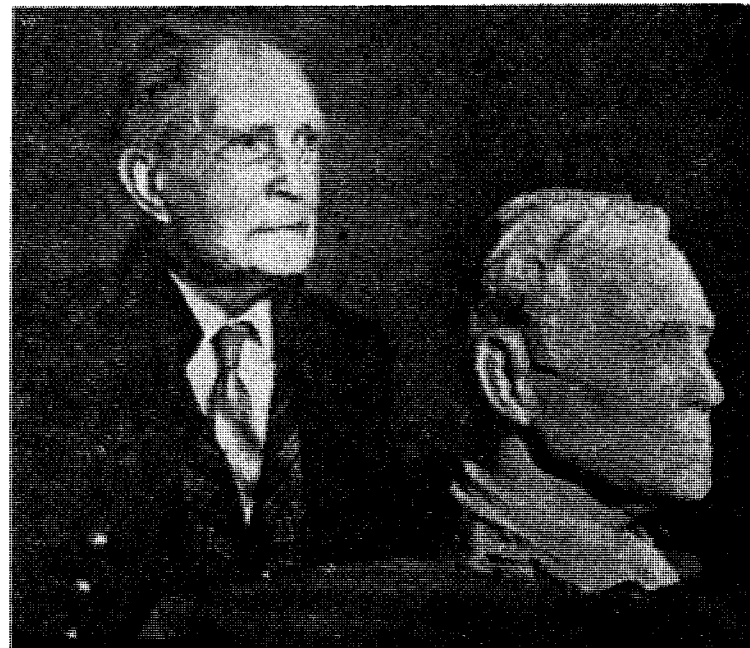
Stiftelsen ble i sin til bygget av den tyske keiser Wilhelm og verdensforbundet har i årrekker drevet et hospital der. Det har også vært drevet en yrkesskole for omskolering av flyktninger som tidligere ble drevet ut av Palestina. Da Israel rykket frem under sin angrepskrig, krevet de å besette området og under senere forhandlinger mellom Israel og verdensforbundet har israelerne hevdet at de aktet å annektere eiendommen. De påberopte seg militære grunner.

Verdensforbundet ville ikke godta dette og henviste til at Israel overfor FN hadde gitt uttrykk for å ville respektere både privat eiendom og de forskjellige religiøse kirkelige organisasjoners interesser i Jerusalem. Her dreier det seg om kirkelige interesser.

Verdensforbundet har kontaktet en rekke regjeringer i sakens anledning og blant annet har det skjedd en henvendelse til utenriksminister Lyng, som «har lovet å ta seg av saken.»

Og da er den jo i trygge hender? Da blir det sikkert slutt på de israelske overgrep og den israelske religiøse intoleranse som kristelige kretser i Norge er så betatt av?

Anders Underdal hedres

Det vil sikkert glede mange av dette blads lesere å høre at dikteren Anders Underdal (huldrekongen i Valdres) ikke bare er tatt til nåde igjen etter hine hårde dager, men at han har fått ekstra heder, idet det nylig ble avduket en byste av ham på Ulnes skole i Nord-Aurdal. Etter Gjøvik-bladet SAMHOLD bringer vi ovenfor et bilde av Underdal og bysten, som er laget av billedhuggeren Gunnar Rørhus.

Lokalavisene bringer stor reportasje omkring avsløringen av bysten, som ble noe

av en begivenhet med mange taler, bl. a. av ordføreren, og fremmøte bl. a. av Mikkjel Fønhus og andre kunstnervenner.

Forfatteren Knut Hauge, som var hovedtaleren, sa bl. a. at «det er farlig å stikke hodet opp over mengden, å være annerledes. Dette er Janteloven i lokal versjon, men Underdal har vært robust nok til å overleve.»

Det var hyggelig at Underdal fikk hederen og oppreisningen mens han levde. Det taler bygden til ære.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

meddeler oss at innsamlingen før jul gjennom FOLK og LAND bragte et riktig godt resultat og man er «meget glade og ikke så lite rørt over den samkjensle med våre krigsofre avisens lesere har lagt for dagen.

At hjelpen også blir satt pris på vitner de takkebrev vi har mottatt om. I den situasjon mange av de skadede er, betyr det ikke minst dette at de ikke står alene, men at de kan vite at andre

tenker på dem og bryr seg om dem.»

Organisasjonen ber oss overbringe bladets bidragstere en hjertelig takk.

KRISTNE VENNER

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — *Kristne Venner* møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskabelig samvær. Møtetid kl. 19.30.

Generalforsamling i A/S Folk og Land

holdes fredag 28. februar 1969 kl. 12 i Kierschowsgt. 5, Oslo.

Til behandling foreligger regnskapet for 1968, valg m. v. Til å møte innkalles aksjonærer, som også kan representere andre aksjonærer med skriftlig fullmakt. Fullmakt kan om ønskes sendes til redaktør Melsom.

Styrets medlemmer innkalles til å møte samme dag og samme sted kl. 11.

Olaf Holm
styrets formann

Til løssalgskundene i Oslo

Vi har nå mistet vår gamle kommisjonær Helge Johannesen i Teatergt. 6, Oslo da gården skal rives.

Vi henviser kundene i Teatergaten til Narvesens kiosk i Stortingsgaten, som har solgt bladet i mange år.

Andre løssalgutsalg i Oslo er:

Narvesens kiosk i Karl Johansgt. v/Nobel
Narvesens hovedekspedisjon i Stortingsgaten
Narvesenkioskene Østbanen og Vestbanen
ELIMA tobakksforretnings Ole Vigs gt. 12
Bladets ekspedisjon, Kierschowsgt. 5.

Fast abonnement i lukket omslag koster kr. 25,- pr. halvår.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Spøkelsene i norsk samtidshistorie

Det er legender som synes å være udødelige i dette land. Vi har før ved en rekke anledninger kommet inn på «Elverumsfullmakten», som eksilregjeringen oppgav som rettsgrunnlag for den rettstridige eksilovgivning, en ikke-eksisterende, ikke vedtatt og dessuten grunnlovsstridig «fullmakt» som ikke desto mindre fremdeles vandrer rundt i presse og andre trykksaker som et udødelig spøkelse som rasler med sine lenker i aller bokstaveligste forstand.

Og spøkelset har kolleger som er like udødelige og like utryddelige. Vi tenker bl. a. på legenden om det Norge som kapitulerte totalt i juni 1940 for verdenskrigens varighet, men som likevel på en underfull måte fortsatte å være «krigførende», med den følge at titusner kunne forfølges og dømmes for krigsforræderi.

Vi vet ikke hvor mange beviser vi har lagt frem i tillegg til selv kapitulasjonsavtalen når det gjelder å avlive legenden om denne «fortsatte krig». Vi har dynget bevis på bevis, vi har lagt frem erklæringer og uttalelser fra ut- og innland. Men intet synes å hjelpe. Spøkelset skal leve, det skal fortsette å gå igjen og forgifte også dagens Norge.

En av dem som minst forstår av dette, som mest iherdig henviser til spøkelset, og som derfor ikke kan begripe hvorfor eksilregjeringen ikke ville «krige» ordentlig, er Benjamin Vogt.

La oss i tillegg til alt det andre — men antagelig dessverre like nytteløst når det gjelder de forstokkede som ser grunnlaget under rettssviket vakle — nevne nok en side ved denne sak.

De norske eksilfolk fikk som kjent etterhvert stablet en militæravdeling på bena i Dumfries i Skotland. Det dreiet seg om etpar-tre tusen mann, som var de eneste som sto direkte under eksilregjeringen. Alt det andre var innlemmet i britiske forband og sto under britisk kommando. De var norske frivillige og England takket da også etter verdenskrigens slutt offisielt for Norges frivillige innsats på britisk side.

Men når det altså gjelder avdelingen i Skotland, som utgjorde det den norske HOK hadde å rutte med, så fortalte Ragnar Ulstein i et reisebrev i Bergens Tidende 9. mai 1959 litt om den etter et besøk i Skotland. Brigaden, som han kalte den, var sammensatt av nordmenn som på forskjellig vis var havnet i Skotland, av flyktninger fra Norge, av norske hvalfangere som ble stoppet på veien hjem til Norge osv. Og så heter det:

«Da våpenbrørne våre storma sandstrendene ved Nordmandi, sende norske soldater og befal ein delegasjon ned til London og ba om at brigaden måtte bli sett inn saman med dei allierte avdelingar. Like etter kom det skriv fra HOK med avslag. HOK hevda at den var bunde av general Ruge sine ord frå det forvirra året 1940. Han hadde bede regjeringa om ikkje å setja norske soldatar i kamp andre stader enn i Norge. Slik fekk Ruge sitt syn konsekvensar, ikkje berre for hundrevis norske offiserar, som fylgde hans eksempel og gjekk i tysk fangenskap, men også for norsk ungdom som trass i denne ånda, rømde ut for å slåast.»

Det som er korrekt i denne farvede fremstilling er naturligvis den kjennsgjering at den norske HOK i London så sent som i 1944 ikke anså seg berettiget til å strid med kapitulasjonsavtalen å la norske soldater under dens kom-

DAGBLADET gråter på rettens vegne!

Så gråter DAGBLADET en skvett igjen — dennegang' over fascismens onde gjerninger i Spania. Hør bare:

«Det står bra til med Franco, meldes det fra Madrid. Han gikk på rapphøns-jakt i helga, mens han Guardia Civil gikk på jakt etter advokater, studenter og arbeiderledere. Siden unntakstilstanden ble proklamert 24. januar (10 dage før dette ble skrevet), er offisielt 250 arrestert, mens motstandsbevegelsen hevder at Francopolitiet har internert over 1000. Man regner med at arrestasjonene vil fortsette.»

Ja, er det ikke ilde! Men det er da iallfall en trøst at DAGBLADET i løpet av de siste par årtier har funnet igjen evnen til å gråte over urett mot politiske motstandere.

Vi hørte ingen slik gråt, bare oppfordringer til flere overgrep, dengang i 1945 og de følgende år da DAGBLADETS venner og meningsfeller slapp sine leietropper med kongemerker både her og der løs i jakt på NS-folk og ikke nøyet seg med å arrestere 1000 som Franco, men tok seg kjærlig av det mange, mangedobbelte.

Så vi synes ikke når alt kommer til alt dagbladismen dengang var bedre enn fascismen idag. Vi ville si: snarere tvertimot!

mando delta i krigen. Og at den gav klar beskjed herom.

Henvisningen til at Ruge i 1940 bad de flyktende politikere om ikke å sette inn norske soldater på fronter utenfor fedrelandet, er også interessant. På det tidspunkt hadde Kongen gitt ham ordre til å avslutte krigen i Norge med en våpenstillstandsavtale for verdenskrigens varighet. Noe spørsmål om å sette inn norske soldater i Norge forelå altså ikke mere. Så det Ruge må ha ment med sin anmodning til regjeringen om heller ikke å sette inn nordmenn i kamp utenfor Norge, kan ikke være noe annet enn å innskjerpe at man også utenfor Norge var bundet av den avtale som skulle treffes med tyskerne. At Norges krig altså var definitivt slutt. En annen side av saken er at Ruge ga uttrykk for håp om at en vestmaktseir også ville kunne befri Norge for okkupasjonen igjen og at man nå etter at Norge hadde måttet avslutte krigen, ikke hadde

OLAF HOLM:

«Den lille hårde kjerne»

I

Etter sigende skal det ikke være mer igjen av NS-bevegelsen enn en liten hård kjerne.

Herr Arnulf Ingebrigtsen peker i sin bok: «De som styrer Norge» på at flertallet i Stortinget for tiden «hviler på tildels sterkt utsatte sistemandater i enkelte fylker». Det har man vel alltid visst, at det kunne inntruffe ettersom valgkampen alltid har tatt sikte på å erobre nettopp dette usikre mandat innen den enkelte valgkrets. På den annen side har denne konkurranse ikke tidligere hatt noen innflytelse på styrkeforholdet mellom partien på Stortinget. Det har stort sett fulgt styrkeforholdet mellom partiene utenfor Stortinget, og variert omkring 50-50 %.

Ved valget i 1965 intrådte noe nytt og dette har nu omsider vakt oppsikt, det vil si, det har det vel før, men det er nok et noe ømtålig emne, hvorledes det gikk til.

II

Med det mål for øyet å plasere flertallet på Stortinget på de partier, som har prostituert seg minst i urettsoppgjøret, deltok NS-mennene i valget i 1965, etter i mange år å ha latt høyrepartiet ta konsekvensene av sin wiesenthalerske innstilling til dette, bl. a. ved for sikkerhets skyld også å ta stemmeretten fra NS.

Det viste seg at «den lille hårde kjerne» var stor nok til å nå dette mål. Det er kanskje heller ikke av veien å få vite at den er voksende.

Så meget lettere kan det omvendte skje, at den motsatte fløy får flertallet på Stortinget i 1969. Det siste mandat krever ikke stort supplement fra annet hold.

annet å gjøre enn å forsøke å bevare dette håp.

Og dette er det av betydning å slå fast ettersom general Ruge også misbrukes som bevis på en «fortsatt krig» i strid med kapitulasjonsavtalen. At han i likhet med mange andre ikke våget å si sannheten i 1945 er bedrøvelig. Han unnskyldte seg som kjent med «stats-hensyn» og at han derfor måtte ta med seg i graven det han visste. Det gjorde han da også. Men også fra graven siver det altså noe opp.

III

Det er ikke noe merkelig ved dette. Det er den engelske form for valgkamp i enmannskretser applisert på norske forhold med valg på partier. Det første er betingelsen for at parlamentarismen skal virke etter sin hensikt — demokratisk, det annet har ført til oligarki, fåmannsvelde, som etterhånden irriterer velgerne mer og mer.

Der har forøvrig meldt seg også andre bekymringer i denne forbindelse. Vi skal komme tilbake til dem.

Stortingsvalget

Årene går. Og til høsten har vi valg på et nytt storting. Vår interesse for stortingsvalget er høyst avhengig av hvordan partiene og de enkelte stortingsmenn stiller seg til revisjon av rettsoppgjøret. Det er og må være helt avgjørende for vår gjøren og laden. Vi må vel slå fast, at vi intet har å gjøre på et valg hvor partiene og kandidatene er imot revisjon.

De fleste NS-folk hører vel nærmest til på borgerlig side. Vi må nå kontakte de ymse partier, sentralt og lokalt om hvordan de stiller seg til en revisjon. Personlig er ikke undertegnede villig til å støtte noe parti om vi ikke får høre positiv vilje til å rette opp den rettslige subbus som myndighetene befinner seg i.

Forholdet er nå såpass avklart at tusener på tusener av betydelige personer i stillhet erkjenner uretten. De fleste vil ikke si det utad og åpenlyst, de husker den brutale hets som til stadighet drives i alle media. Og hetsens klo er hevgjerrig.

Forholdet er at vi vel kan utgjøre tungen på vektskålen, at vi kan avgjøre valgets resultat enten vi stemmer eller unnlater å stemme.

Fra kirkelig hold hører vi stadig om forsoning og fordragelighet. Er det bare ordgyteri? Ord er iallfall ikke nok!

La oss høre meninger om valgssituasjonen.

Bj. R.

*Med Fals og Fusk er Verdi full,
og mangt eit Korn læst vera Gull,
men naar ein ser det nære,
so var det verdt eit mindre Rop:
d'er berre Graastein alt i Hop,
og stundom nokot verre.*

(Ivar Aasen)

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Spøkelsene i norsk samtidshistorie

Det er legender som synes å være udødelige i dette land. Vi har før ved en rekke anledninger kommet inn på «Elverumsfullmakten», som eksilregjeringen oppgav som rettsgrunnlag for den rettstridige eksilovgivning, en ikke-eksisterende, ikke vedtatt og dessuten grunnlovsstridig «fullmakt» som ikke desto mindre fremdeles vandrer rundt i presse og andre trykksaker som et udødelig spøkelse som rasler med sine lenker i aller bokstaveligste forstand.

Og spøkelset har kolleger som er like udødelige og like utryddelige. Vi tenker bl. a. på legenden om det Norge som kapitulerte totalt i juni 1940 for verdenskrigens varighet, men som likevel på en underfull måte fortsatte å være «krigførende», med den følge at titusner kunne forfølges og dømmes for krigsforræderi.

Vi vet ikke hvor mange beviser vi har lagt frem i tillegg til selv kapitulasjonsavtalen når det gjelder å avlive legenden om denne «fortsatte krig». Vi har dynget bevis på bevis, vi har lagt frem erklæringer og uttalelser fra ut- og innland. Men intet synes å hjelpe. Spøkelset skal leve, det skal fortsette å gå igjen og forgifte også dagens Norge.

En av dem som minst forstår av dette, som mest iherdig henviser til spøkelset, og som derfor ikke kan begripe hvorfor eksilregjeringen ikke ville «krige» ordentlig, er Benjamin Vogt.

La oss i tillegg til alt det andre — men antagelig dessverre like nytteløst når det gjelder de forstokkede som ser grunnlaget under rettssviket vakle — nevne nok en side ved denne sak.

De norske eksilfolk fikk som kjent etterhvert stablet en militæravdeling på bena i Dumfries i Skotland. Det dreiet seg om etpar-tre tusen mann, som var de eneste som sto direkte under eksilregjeringen. Alt det andre var innlemmet i britiske forband og sto under britisk kommando. De var norske frivillige og England takket da også etter verdenskrigens slutt offisielt for Norges frivillige innsats på britisk side.

Men når det altså gjelder avdelingen i Skotland, som utgjorde det den norske HOK hadde å rutte med, så fortalte Ragnar Ulstein i et reisebrev i Bergens Tidende 9. mai 1959 litt om den etter et besøk i Skotland. Brigaden, som han kalte den, var sammensatt av nordmenn som på forskjellig vis var havnet i Skotland, av flyktninger fra Norge, av norske hvalfangere som ble stoppet på veien hjem til Norge osv. Og så heter det:

«Da våpenbrøerne våre storma sandstrendene ved Nordmandi, sende norske soldater og befal ein delegasjon ned til London og ba om at brigaden måtte bli sett inn saman med dei allierte avdelingar. Like etter kom det skriv fra HOK med avslag. HOK hevda at den var bunde av general Ruge sine ord frå det forvirra året 1940. Han hadde bede regjeringa om ikkje å setja norske soldatar i kamp andre stader enn i Norge. Slik fekk Ruge sitt syn konsekvensar, ikkje berre for hundrevis norske offiserar, som fylgde hans eksempel og gjekk i tysk fangenskap, men også for norsk ungdom som trass i denne ånda, rømde ut for å slåast.»

Det som er korrekt i denne farvede fremstilling er naturligvis den kjennsgjering at den norske HOK i London så sent som i 1944 ikke anså seg berettiget til å strid med kapitulasjonsavtalen å la norske soldater under dens kom-

DAGBLADET gråter på rettens vegne!

Så gråter DAGBLADET en skvett igjen — dennegang' over fascismens onde gjerninger i Spania. Hør bare:

«Det står bra til med Franco, meldes det fra Madrid. Han gikk på rapphøns-jakt i helga, mens han Guardia Civil gikk på jakt etter advokater, studenter og arbeiderledere. Siden unntakstilstanden ble proklamert 24. januar (10 dage før dette ble skrevet), er offisielt 250 arrestert, mens motstandsbevegelsen hevder at Francopolitiet har internert over 1000. Man regner med at arrestasjonene vil fortsette.»

Ja, er det ikke ilde! Men det er da iallfall en trøst at DAGBLADET i løpet av de siste par årtier har funnet igjen evnen til å gråte over urett mot politiske motstandere.

Vi hørte ingen slik gråt, bare oppfordringer til flere overgrep, dengang i 1945 og de følgende år da DAGBLADETS venner og meningsfeller slapp sine leietropper med kongemerker både her og der løs i jakt på NS-folk og ikke nøyet seg med å arrestere 1000 som Franco, men tok seg kjærlig av det mange, mangedobbelte.

Så vi synes ikke når alt kommer til alt dagbladismen dengang var bedre enn fascismen idag. Vi ville si: snarere tvertimot!

mando delta i krigen. Og at den gav klar beskjed herom.

Henvisningen til at Ruge i 1940 bad de flyktende politikere om ikke å sette inn norske soldater på fronter utenfor fedrelandet, er også interessant. På det tidspunkt hadde Kongen gitt ham ordre til å avslutte krigen i Norge med en våpenstillstandsavtale for verdenskrigens varighet. Noe spørsmål om å sette inn norske soldater i Norge forelå altså ikke mere. Så det Ruge må ha ment med sin anmodning til regjeringen om heller ikke å sette inn nordmenn i kamp utenfor Norge, kan ikke være noe annet enn å innskjerpe at man også utenfor Norge var bundet av den avtale som skulle treffes med tyskerne. At Norges krig altså var definitivt slutt. En annen side av saken er at Ruge ga uttrykk for håp om at en vestmaktseir også ville kunne befri Norge for okkupasjonen igjen og at man nå etter at Norge hadde måttet avslutte krigen, ikke hadde

OLAF HOLM:

«Den lille hårde kjerne»

I
Etter sigende skal det ikke være mer igjen av NS-bevegelsen enn en liten hård kjerne.

Herr Arnulf Ingebrigtsen peker i sin bok: «De som styrer Norge» på at flertallet i Stortinget for tiden «hviler på tildels sterkt utsatte sistemandater i enkelte fylker». Det har man vel alltid visst, at det kunne inntruffe ettersom valgkampen alltid har tatt sikte på å erobre nettopp dette usikre mandat innen den enkelte valgkrets. På den annen side har denne konkurranse ikke tidligere hatt noen innflytelse på styrkeforholdet mellom partien på Stortinget. Det har stort sett fulgt styrkeforholdet mellom partiene utenfor Stortinget, og variert omkring 50-50 %.

Ved valget i 1965 intrådte noe nytt og dette har nu omsider vakt oppsikt, det vil si, det har det vel før, men det er nok et noe ømtålig emne, hvorledes det gikk til.

II
Med det mål for øyet å plasere flertallet på Stortinget på de partier, som har prostituert seg minst i urettsoppgjøret, deltok NS-mennene i valget i 1965, etter i mange år å ha latt høyrepartiet ta konsekvensene av sin wiesenthalerske innstilling til dette, bl. a. ved for sikkerhets skyld også å ta stemmeretten fra NS.

Det viste seg at «den lille hårde kjerne» var stor nok til å nå dette mål. Det er kanskje heller ikke av veien å få vite at den er voksende.

Så meget lettere kan det omvendte skje, at den motsatte fløy får flertallet på Stortinget i 1969. Det siste mandat krever ikke stort supplement fra annet hold.

•
annet å gjøre enn å forsøke å bevare dette håp.

Og dette er det av betydning å slå fast ettersom general Ruge også misbrukes som bevis på en «fortsatt krig» i strid med kapitulasjonsavtalen. At han i likhet med mange andre ikke våget å si sannheten i 1945 er bedrøvelig. Han unnskyldte seg som kjent med «stats-hensyn» og at han derfor måtte ta med seg i graven det han visste. Det gjorde han da også. Men også fra graven siver det altså noe opp.

III
Det er ikke noe merkelig ved dette. Det er den engelske form for valgkamp i enmannskretser applisert på norske forhold med valg på partier. Det første er betingelsen for at parlamentarismen skal virke etter sin hensikt — demokratisk, det annet har ført til oligarki, fåmannsvelde, som etterhånden irriterer velgerne mer og mer.

Der har forøvrig meldt seg også andre bekymringer i denne forbindelse. Vi skal komme tilbake til dem.

Stortingsvalget

Arene går. Og til høsten har vi valg på et nytt storting. Vår interesse for stortingsvalget er høyst avhengig av hvordan partiene og de enkelte stortingsmenn stiller seg til revisjon av rettsoppgjøret. Det er og må være helt avgjørende for vår gjøren og laden. Vi må vel slå fast, at vi intet har å gjøre på et valg hvor partiene og kandidatene er imot revisjon.

De fleste NS-folk hører vel nærmest til på borgerlig side. Vi må nå kontakte de ymse partier, sentralt og lokalt om hvordan de stiller seg til en revisjon. Personlig er ikke undertegnede villig til å støtte noe parti om vi ikke får høre positiv vilje til å rette opp den rettslige subbus som myndighetene befinner seg i.

Forholdet er nå såpass avklart at tusener på tusener av betydelige personer i stillhet erkjenner uretten. De fleste vil ikke si det utad og åpenlyst, de husker den brutale hets som til stadighet drives i alle media. Og hetsens klo er hevgjerrig.

Forholdet er at vi vel kan utgjøre tungen på vektskålen, at vi kan avgjøre valgets resultat enten vi stemmer eller unnlater å stemme.

Fra kirkelig hold hører vi stadig om forsoning og fordragelighet. Er det bare ordgyteri? Ord er iallfall ikke nok!

La oss høre meninger om valgssituasjonen.

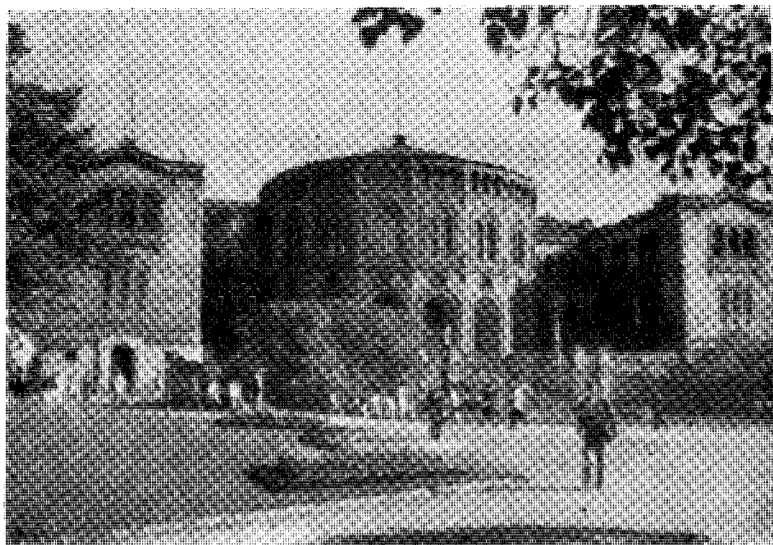
Bj. R.

Med Fals og Fusk er Verdi full,
og mangt eit Korn læst vera Gull,
men naar ein ser det nære,
so var det verdt eit mindre Rop:
d'er berre Graastein alt i Hop,
og stundom nokot verre.

(Ivar Aasen)

S. GRODYS:

Folkedemokratiet Norge — partimenneskets eldorado

Representerer ikke Stortinget folket, men partistyrerne?

Da Johan Sverdrup i sin tid fremmet tanken om partidannelse, var dette en renslig tanke ut fra det syn at allerede folkevalgte representanter kunne enes om en plattform. Men, i det øyeblikk slike partidannelser etter hvert ble organisasjoner utenfor Stortinget, basert på medlemskap, begynte lan-

straks på ham at han ga et knekket, nesten sammenbrutt inntrykk. Det vanlige lys i øynene hans var forsvunnet, det kom ingen spøkefulle ord over hans leber mere, det lå en dyp vemod over hele hans vesen. Det syntes som om han plutselig var blitt en fremmed for sine folk. Brorens død hadde rammet ham hårdt, vemodet hadde fylt hele hans vesen. Senere så jeg aldri mere Horst riktig glad, han var plutselig blitt en annen.

Alt dette tunge kastet ham på sykeleiet. Provokatører og forrædere trodde nå at deres time var kommen. Sturmafntene viste ikke lenger det gamle bilde, det var kommet inn en kald, nøktern tone. Underføerne som nå overtok var i første øyeblikk ikke situasjonen voksen. Dunkle elementer begynte med sitt undergravningsarbeide, da man i det skjulte gikk mot førerne manglet det på besluttsomhet hos sturmen.

Nå viste Horst Wessels uunværlighet seg. Han var denne store sturms eneherre, uten ham var sturmen et skip uten styresmann.

Sturmafntene tapte i tiltrekning, alle håpet at Horst snart skulle dukke opp igjen. Og da ville Sturm 5 igjen bli det den så lenge hadde vært, Berliner SA's fryktede elite-sturm. (Fortsattes.)

dets politiske makt å gli bort fra folket, slik det er bestemt i Grunnlovens paragraf 49. I stedet ble maktcentrum overført til partikretser som ikke er folkevalgte.

Så langt behøver ikke en slik utvikling å bety noen fare for folkestyret, fordi folket kan øve kontroll hvis det har et demokratisk valgsystem, hvor det blir stemt på enkeltpersoner i enkeltmannskretser. Helt til 1923 hadde Norge et slikt, demokratisk valgsystem med enkeltmannskretser, hvilket garanterte og ga landet det folkestyre Grunnloven forutsetter.

I folkestyrte land, f. eks. England, er enkeltmannskretsen fortsatt en selvfølge for demokratiet. Ingen enkeltmannskrets, intet demokrati. Systemet gir mulighet for at interesserte kretser utenfor partimaskiner kan fremme kandidater som de mener har forutsetninger for tillitsverv i landets parlament. Det tvinger alle parter til å sette stor kvalitative krav til sine kandidater.

Etter den 1. verdenskrig var partikretsene i Norge ferdig organisert for et nytt maktstøt. De ville ikke ha kandidatkonkurransen og bestemte seg for å ødelegge folkestyret i Norge. I 1923 var verket fulbyrdet. Valgparagrafen i Grunnloven, paragraf 59, ble forandret slik at all makt fra da av var overført fra folkets valgte tillitsmenn til partienes utpekte stortingsmenn.

Politiske partier har ingen plass i Norges konstitusjon. Allikevel er all politisk makt samlet hos partiets tilfeldige og ofte mindreverdige sirkler. Partistyrer har et praktisk monopol på oppnevning av kandidater til Stortinget. Velgerne får ikke

(Forts. side 7)

RELATOR:

Små kulturportretter post mortem

XIX

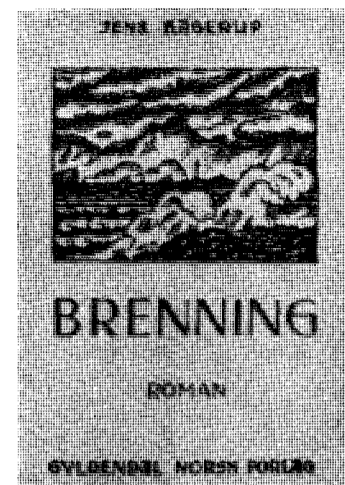
JENS HAGERUP

En lørdagskveld slår vi på radioen for mot sedvane å ville lytte til ukens kåseri. Det var en yngre forfatter som skulle utgyde seg. Kanskje hadde han noe på hjertet? Det varte ikke mange minutter før vi ble sørgelig skuffet. Vi hørte det vanlige vis-vas, krampaktig søken etter ord og bilder som skulle vise hvilken aller helvetes kar kåsøren var. Meningen i det han sa spilte mindre rolle — for den var det lite av — det det gjaldt var å demonstrere hans litterære originalitet. Alt skulle være «godt sagt». Når skal det gå opp for de fyrene at det enkleste og mest liketille er og blir det beste?

Uvilkårlig må vi tenke på visse oppskrytte franske forfattere som ikke kan skrive en setning uten at den partout skal være så dyp og åndrik at man blir kvalm av det.

Ærgerlig og nedstemt slår vi radioen av og går bort til bokhyllen og tar den første og beste bok i hånden. Det viser seg å være Jens Hagerups «Brenning». Vi slår opp på innledningskapitlet og leser det første avsnitt:

«Langt ute i havgapet står to knauser og roper til hinannen. Det er helst i norablesten og når vinterstormene setter inn at de kauker og roper med hver sitt målføre. De har vakt derute. I vær og snekave slipper ingen forbi, for inne i gapet ligger Steinavær og freser med brått og bær. Eneste er tungsega som slår seg frem, bryter hensynsløst og villt og dreper sig selv. Bare halvdaue stykker av den veldige skrokken ruller

I Jens Hagerups litterære produksjon inntar bøkene «Brenning» og «Maria» en fremtredende plass. Mange mener at «Brenning» er det ypperste han har skrevet.

videre. Trossig og seiglivet farer de avsted og rusker opp i skrap-havnene her og der. Og de farer langt inn i Vågsfjorden og tuller og smyger opp i sund og viker og blir til ingen ting.»

Ja, dette var unektelig andre greier enn det dekadente og innholdsløse kåseriskravlet. Her har vi en forfatter som både vil og kan. Jens Hagerup var en av de få hvis verker burde leve videre, en av dem som fortjente noe helt annet enn å bli avspist med en setning eller to i litteraturhistorien. Hør nå hva Sigurd Hoel skrev i Arbeiderbladet om «Brenning» dengang boken utkom:

«Boken interesserer fra først til sist, i god forstand er den en underholdende bok. Med sjelden og lykkelig forening av stor vitalitet og høit utviklet følsomhet gir hans bøker en sug-

gerende kraft som man ikke altfor ofte møter maken til.

«Brenning» som vel er hans beste bok hittil, eier disse egenskaper i utpreget grad. Det er fart og liv og kraft over fremstillingen. Billede følger på billede, den ene lyslevende situasjon avløser den annen.»

Jens Hagerup var født i 1884 og han var — noe lese- ren øyensynlig allerede har gjettet — nordlending. Hans litterære produksjon er betydelig. La oss nevne noen av hans mest fremstående verker: «Susanne», «Adam Børningen», «Helmer Rise», «Landet vokser», «Maria» og så naturligvis «Brenning» som mange mener er det ypperste av dem alle.

En dikter vi kan være stolt av. Når vi sier vi så mener vi i en utvidet betydning av ordet. Jens Hagerup var i sinn og skinn nasjonal, og det sier seg nesten selv at han slutet seg til den nasjonale bevegelse i vårt lands skjebneår, den bevegelse som var så helhjertet norsk at alle marxister og salongradikalere fikk den i vrangstrupen.

Men la oss se mere på Hagerups vita. Hans skjebne ble annerledes enn kanskje mange vil forestille seg. Vi er som alle vet et meget skrivende folk. Rundt om i vårt vidstrakte land, i dal og heier, sund og avglemte viker sitter folk og strever med å feste sin syner og drømmer ned på papiret. Det er vel ikke mange av dem som beskjeftiger seg med de nære ting, det er nok mest «unders meg på hva jeg får å se over de høye fjelle». Noen

(Forts. side 7)

Den utrolige Wiesenthal gir seg ikke. En av de tre amerikanske månefarere het som bekjent Borman og nå lurar vår zionistvenn på om det ikke kan være noe slektskap tilstede med Martin Bormann, slik at månefareren også må forfølges. En flamske ukeavis ser situasjonen slik som tegningen viser: Wiesenthal fortsetter fra en drage fryktløst jorfølgelsen av Martin Bormann, som overgir seg da «nazijegeren» nærmer seg med en sommerfuglbov.

Terbovens meningsløse - -

(Forts. fra side 1)

Sannheten om studentene var jo den at Terboven her, som dessverre ofte ellers, gikk løs på folk som slett intet hadde forbrutt mot den ro og orden en okkupasjonsmakt er forpliktet til å opprettholde. Det var ingen «helter» som ble tatt.

Bakmennene dengang, som opptrådte provoserende på studentenes vegne, de ble slett ikke tatt, heller ikke de som tente på Aulaen slik at det så ut til å være enten en studenteksjon eller en provokasjon ble tatt under aksjonen mot studentene. Lederne utsatte seg i det hele tatt for absolutt intet. For de var nok, som Christophersen sier, varslet. De som ble tatt var stort sett en rekke studenter som var opptatt av sine studier, som arbeidet flittig på lesesaler og i forelesningsrom. Men som nå må spille helter.

Og det var det som var det tragiske og meningsløse ved aksjonen. Ingen kan si noe på at en okkupasjonsmakt sikrer virkelige uroelementer, det gjør den jo overalt. Men det man kan si om Terbovens aksjon er at den lot uroelementene ifred, at den rammet en rekke uskyldige mennesker, og at den gav motstanderne stoff til ny og virkningsfull propaganda — og for en gangs skyld også sannferdig.

Det ble arrestert omkring 1500 studenter dengang. Mange vil vel, som oss, fremdeles kunne erindre å ha sett hvorledes det foregikk. Da vi 30. november 1943 kom gående ned Slottbakken mot Universitetet, så vi at hele området var avsperrt av et stort oppbud av tysk politi og at det foregikk ett eller annet. Vi forsøkte på NS-hold å få greie på hva dette var for noe, men ingen lot da til å vite noe som helst. Det var en tysk aksjon som man ikke kjente til.

Det er jo også en kjennsgjerning at da hendelsen ble kjent på NS-hold gjorde rektor Adolf Hoel og Quisling iherdige anstrengelser hos Terboven for å få ham til å vise måtehold. Men dessverre var jo den innflytelse Quisling da kunne utøve på et område som direkte angikk okkupasjonsmaktens sikkerhet, slik Terboven fremstillet det, ikke nevneverdig på grunn av det bitre motsetningsforhold mellom den norske regjeringssjef og den tyske okkupasjonsjef. Ved å trekke i forskjellige tråder lykkedes det dog iallfall å få frigitt omkring halv-

parten av de opprinnelig arresterte.

Og Quislings syn fikk for såvidt også prinsipiell støtte hos Hitler og de tyske ledere. Medvirkende i så henseende var naturligvis også de virkninger aksjonen fikk i Sverige, noe Quisling naturligvis også fremholdt. Terboven fikk en skraper, men av hensyn til tysk prestisje måtte man støtte opp om rikskommissarens aksjon.

Det endte som kjent med at ca. 750 studenter i to puljer ble sendt til SS-Ausbildungslager i Sennheim i Elsass, et sted som var godt kjent av nordmenn fra før eftersom det var der en stor del av de norske frontkjempere ble utdannet. Og det under ganske andre og hårde forhold enn studentene levet under. Vi husker at frontkjempere fra dengang uttalte seg med en viss misunnelse om hvor godt studentene hadde det i forhold til dem. Vi tør ikke ha noen sikker mening om hvorledes fangenskapet artet seg hele tiden, men det er da iallfall en kjennsgjerning at det ingenlunde kunne sammenlignes med forholdene i en konsentrasjonsleir og at mange studenter også fikk anledning til å fortsette sin studier i Tyskland.

Men, vi skal la alt dette hvile her og nå og beskjefte oss isteden med et minne fra dengang som har en viss sammenheng med arrestasjonen av studenten og som viser at det ikke minst fra NS-hold ble gitt uttrykk for misnøye med aksjonen.

Minnet er fra vårparten 1944. Sjefredaktørene i Osloavisene fikk en innbydelse, som var jevn god med en ordre, til en festlig tilstelling hos rikskommissar Terboven på Skaugum. Personlig skulle undertegnede bile ut til Skaugum sammen med en annen Osloredaktør og sistnevnte skulle hente meg i sin bil i god tid. Men tiden gikk og det kom ingen bil. Minuttene gikk og det ble mere og mere pinlig. Tilslutt ble det helt klart at til den fastsatte tid kunne kunne vi allfall ikke være fremme på Skaugum. Da kom endelig bilen. Vår kollega var sterkt forkjølet og hadde forsøkt å dempe sykdommen med naftdråper. Det luktet intenst i bilen der vi i full fart satte kursen mot Skaugum.

Vi kom frem vel et kvarter forsent. Terboven sammen med sin stab og resten av gjestene mottok oss i biblioteket. De stod i den ene ende av det store rom og min kollega og jeg seilet mot herrene i en sky av nafta.

Det var et meget pinlig øyeblikk og Terbovens oppsyn lovet intet godt.

Hvilke hensikter Terboven kan ha hatt med innbydelsen får stå hen idag, men meget raskt ble iallfall redaktør Olav Eide jr. i NATIONEN og undertegnede plassert i en sofa på hver side av Terboven. Eftersom Eide ble betraktet som en talsmann for bøndene og undertegnede som en talsmann for arbeiderne (etter lang virksomhet i LO) og vi som sådanne ble betraktet som opposisjonelle elementer, skulle vi tydeligvis belæres av Terboven om den rette innstilling overfor det okkupasjonsmakten i Terbovens skikkelse foretok seg.

Rikskommissaren kom dog ikke ordentlig ivei denne gang, for fra oss på begge sider av ham i sofaen steg der opp bitre anklager i forbindelse med det vi karakteriserte som den tåpelige og meningsløse arrestasjonen av noen tilfeldige studenter.

Terboven ble nok litt paff og forsvarte aksjonen ut fra argumenter som det jo var noe i. Han sa at studentene hadde det meget bra i Sennheim og at det var meget bedre for dem å være der enn her hjemme hvor de sikkert ville bli blandet opp i illegal virksomhet og risikere livet.

Redaktør Eide og undertegnede forsøkte nå å ta opp også andre norske klagemål mot Terbovens okkupasjonspolitikk, men da ble det tydeligvis for meget for den mektige. Han reiste seg brått og forlot rommet. Og kort etter kom en av hans stab inn og meddelte oss at rikskommissaren hadde fått «viktige gjøremål» slik at tilstelingen måtte avbrytes.

Og så dro da osloredaktørene hjem igjen uten å ha fått hverken vått eller tørt på den festlige tilsteling de var innbudt til. Innbydelsen ble ikke gjentatt.

Og siden dette skjedde i året 1944, så er det kanskje et 25-årsminne som har krav på å gjenoppfriskes på trykk. Det er jo nemlig mange selv blant dagens store helter fra dengang som gjorde mindre for studentene enn osloredaktørene som ble bortvist fra Skaugum.

ANNELIESE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - v/Lademoen kirke - Voldsminde

Hvorfor så taus? . . .

(Forts. fra side 1)

ke bombefly kunne bombardere norske soldater som kjempet for livet noen mil borte? Hadde han gitt ordre til allierte fly om å bombe en Oslo-trikk fullpakket av mennesker? Hadde han ødelagt Norges forsvar?

Hvis han bare hadde gjort slike ting, da ville ingen ha krummet et hår på hans hode. Da ville han høyst sannsynlig ha fått attest for god nasjonal holdning. Han ville ha blitt hyldet og tiljublet og sannsynligvis fått store æresbevisninger, kanskje til og med fått audiens hos den verdensberømte Folkekongen. Men Hamsun var hverken brennevinsmorder eller tyskerarbeider. Han var noe enda verre! Han hadde begått den største forbrytelsen en nordmann kan begå — han kunne ikke tenke i takt med massen, med hornkveget. Og dette er meget farlig i Norge, det kan stundom være livsfarlig.

Pøbelen hadde lenge stått klar til å «ta» Hamsun, og ved frigjøringen av nordmennenes usleste egenskaper begynte djevleskapen mot ham. Dagleieren Konrad, doktor Muus, Lars Manuelsen og sakfører Rasch, de var der alle sammen, og de var der i tusentall. Og bak dem sto flokken av «gode» nordmenn og godtok pøbelstrekene mot den 86-årige Nobelprisvinneren. Man må uvilkårlig spørre seg selv om Kipling med genial intuisjon kan ha brukt de hylende og frigjorte nordmenn som modell for Jungelbokens Bandar-Log, det avskyelige apefolket med evneløshet i alt utagen skryt.

Og året var 1945, vanviddets høysommer i Norge, året da alt var satt på hodet — da forbrytelser ble betraktet som patriotisme, mens patriotisme og fedrelandskjærlighet ble betraktet som forbrytelser — da feiginger ble betraktet som helter, mens helter ble betraktet som feiginger osv.

De «gode» nordmenn føler seg idag litt sjenerte over den lovløshet, de eksesser og det vanvidd som herjet Norge i 1945. Etter 23 års forløp er det endelig begynt å demre for dem at «something is rotten in Norway» — men de ønsker å trekke et glemselens slør over det hele, og nekter å ha noen diskusjon om saken. Men hva så med oss i NS, som i 1945 ble kastet i konsentrasjonsleir, påført tuberkulose og ble økonomisk utplyndret, fordi vi ikke kunne tenke i takt med hornkveget? Vi ønsker full diskusjon om rettsoppgjøret, helst i TV, så

dagens ungdom kan få vite sannheten. Tør dere ta en slik diskusjon, dere «gode» nordmenn? Som en begynnelse kan dere se litt på noen spørsmål som kunne bli aktuelle i en slik forbindelse.

La meg ta Hjemmefronten først. Dens medlemmer blir stadig hyldet som helter, og deres bedrifter som heltegjerninger. Skal vi se litt nærmere på noen av disse heltegjeringer?

Spørsmål 1.: I den vanvitlige og lovløse tiden etter 8. mai 1945 ble hundrevis av norske kvinner overfalt og mishandlet på forskjellig vis av Hjemmefrontens helter. Kan Hjemmefronten oppgi det nøyaktige antall overfall og mishandlinger — unnskyld — heltegjeringer?

2. Hvor mange krigsinvalidler ble arrestert på Akers sykehus av Hjemmefrontens helter?

3. Hvor mange skytevåpen benyttet heltene seg av ved arrestasjonen av disse invalidler?

4. Hvor mange av de arresterte invalidler var benløse?

5. Hvor mange av dem var nyamputerte?

6. Hvor mange av invalidene ble transportert direkte fra sykesengen til konsentrasjonsleir?

7. Hvor mange av de nyopererte invalidler ble nektet legehjelp av de «gode» nordmenn i konsentrasjonsleiren Ilebu?

8. Forekom det dødsfall som følge av denne utrolige råskap?

9. Ble noen av invalidene tvunget til å delta i Hjemmefrontens utallige straffeeksesjoner?

10. Hvor mange fanger fikk varig skade etter den redselsfulle 8-timersappellen?

11. Hvor mange fikk men for livstid etter annen mishandling av heltene?

12. Hvor mange antikomunister fikk tuberkulose som følge av sult og mishandling i konsentrasjonsleiren?

13. Hvor stor var dødsprosenten blant de tuberkuløse?

14. Hvor mange tuberkulosebrakker ble det tilslutt på Ilebu?

15. Hvor mange snikmord ble begått av Hjemmefronten?

Og videre:

16. Etter at lov og rett var suspendert i Norge, den 8. mai 1945 ble NS-forretningsfolk fratatt råderetten over sine forretninger. Disse ble satt under forvaltning av offentlig oppnevnte bobestyrere. Hvor mange av disse «bestyrere» var korruperte?

17. Hvor mange NS-forret-

Små kulturportretter -

(Forts. fra side 5)

få, ganske få, får sin manuskripter antatt av et eller annet forlag inne i Oslo, og så er hans livsmønster trukket opp. Fra nå av er han dikter og intet annet. Hva betyr et liv i savn og fattigdom mot det at han får se sitt navn prange på bokpermene?

Til å begynne med tydet alt på at Jens Hagerup ville følge denne opptrukne veien. Men nei, det skulle gå annerledes. Oppmuntret av sin energiske hustru Josefine dro han inn til Oslo, Tiggerstaden, som har satt så mange merker på dem som

ninger ble derved drevet til ruin?

18. Ble noen av «bobestyrene» straffet?

19. Hvor mange NS-hjem ble plyndret ved frigjøringen av nordmennenes usleste egenskaper?

20. Etter at frigjøringsvanviddet var brutt løs i Norge, fremla makthaverne et «regnskap» over de skader som NS angivelig hadde påført Norge under okkupasjonen. Det dreiet seg om et uhyrlig beløp på flere hundre millioner. Dette ble benyttet som påskudd til en størstilet utplyndring av NS-folk. Hvem var mesteren for dette sinnssyke «regnskap»?

21. Hvorfor er bare passivasiden fremlagt i dette «regnskap»?

22. Hvorfor er aktivasjonen med alle motposter undersøkt?

23. Når man presenterer passivasiden i et regnskap som identisk med status, er da ikke det et falskneri?

24. Tør norske myndigheter idag vedkjenne seg dette unikum av et falskneri?

25. Vår store forfatter, Nobelprisvinneren Knut Hamsun, ble som nevnt utsatt for de utroligste pøbelstreker etter at frigjøringsvanviddet var brutt løs i Norge. Hva het den modige politikontabelen som slo vår store Nobelprisvinner i ryggen, da den 86-årige Hamsun skulle postlegge et brev i Grimstad?

26. Hvor mange penger måtte Knut Hamsun betale i «erstatning» til den norske stat fordi han hadde begått den forbrytelse å tenke i utakt med pøbel, hornkveg og rømlinger?

Ja, noe av dette må det da kunne gå an å få svar på. De «gode» nordmenn er blitt så forunderlig tause når det gjelder deres misgjerninger fra 1945. Enndog Folkekongens smil synes å blekne i deres bevissthet.

Ole Nilsen

kom utenbys fra for å søke medgang og suksess.

Han slo ned på en liten og tilsynelatende betydningsløs gjenstand: blyanten. Han hadde lagt merke til at alle blyanter var importerte. Hvorfor i all verden skulle vi ikke kunne bli selvhjulpne på dette felt? Fra en liten og sped begynnelse opparbeidet han med jernenergi Den norske Blyantfabrikk til å bli en betydelig faktor. Allerede innen vi fikk våre uinviterte gjester her i 1940 var den fattige Nordlandsdikter blitt noe av en industriherre med rummelig inntekt og en herskabelig enebolig på vestkanten.

Men tro ikke at dette på noen måte forandret ham. Vi har sett nok av eksempler på folk som fra små kår har opparbeidet seg til formue og posisjon, og at denne medgangen går dem sørgelig til hodet. De blir hovne og innbilske og tror for ramme alvor at den kjennsgjerning at de har fått endel i banken betyr det samme som at de nå er blitt langt bedre enn folk flest. At hell og medgang snarere burde oppmuntre til beskjedenhet og ydmyghet er såre fjernt fra denne typen. Ikke så med Hagerup. Han var alltid den samme enkle og hjertevarme personlighet som vi er stolte av å ha kalt vår venn og kampfelle.

Hvor ofte har vi ikke sittet i hans vakre hjem og diskutert dagens brennende spørsmål. Det var stilfullt og gedigent der, og mere enn det: alt var som blåst, ikke et støvgrann, ikke et overflødig papir. Når vi tenker på vårt eget skrivebord som bugner under brever og dokumenter av all slags art så ser vi for oss Hagerups blanke skrivebordsflate. Ikke en unødig ting. På veggen foran oss henger et stort maleri av Knut Hamsun, malt av sønnen Tore. Noe lenger borte et par voldsomme stormbilder av Nordlandsmaleren Berger. Ute i hallen et kjempebilde av en ridder i rustning, det går fra gulv til tak.

Rolig og tilsynelatende uanfektet, men allikevel dypt engasjert går han nærmere inn på det vi drøfter enten vi nå beveger oss på den politiske eller kulturelle sektor. Han hadde en sjelden evne til medfølelse, men også til ekte indignasjon. Vi undres på hva han ville ha sagt til de hyklerne vi må trekkes med idag? De som protesterer så energisk og harmfylt mot dødsdommer i et annet land og fullstendig glemmer at det ikke er så mange årene siden at de selv

var med på å ta livet av sine egne medborgere, hvorav noen trygt kan karakteriseres som landets beste sønner. De protesterer trutt og jevnt mot politiske forfølgelser og overgrep i andre land og ser suverent bort fra hva de selv har prestert i retning av urett, grunnlovsbrudd og lover med tilbakevirkende kraft, utplyndring og ostrachisme.

Det som særlig kjennetegnet Hagerup var at han alltid trodde det beste om sine medmennesker. Svik og bedrag var ham så fremmed at han ikke var i stand til å fatte det selv om han fikk det tett inn på livet.

Vi snakket om så mangt. Engang utpå høsten 1941 ga vi vår mening til kjenne om U.S.A.'s politikk, det vil i første rekke si president Roosevelts. Vi la ikke skjul på at vi mente amerikansk inntreden i krigen mot Tyskland var nær forestående. Hagerup gikk sterkt imot dette syn. Det var en umulighet, mente han, Roosevelt var jo nettopp gjenvalgt som president under den forutsetning at han skulle holde U.S.A utenfor krigen. Ikke en ung amerikaner skulle denne gang ofres på krigsgudens alter.

Ved en annen leilighet snakket han om den befrielsen det ville være etter krigens slutt å bli definitivt ferdig med propagandaspeklet som hadde forbitret oss gjennom alle krigsårene. Da skulle vi alle sammen føle oss som nordmenn, brødre, i lykkelig bevissthet om at vi tross alt hadde sluppet forholdsvis heldig fra krigen. Han stilte seg fullstendig uforstående da vi hevdet at det motsatte ville bli tilfellet. De som var blitt på sin post og hadde gjort sitt aller ytterste for land og folk i en fortvilet situasjon ville bli stemplet som forrædere av rømlinger og medjattere. De ville bli fengslet, forfulgt, utplyndret.

Umulig, mente Hagerup. Nå ville vi få vår oppreisning fra den bevisst krigsbe-tone løgnpropagandaen. Vi ville få den beskyttelse som en sivilisert rettstat gir sine borgere.

Noen få måneder senere fikk han føle «rettstaten» på kroppen. Arrestasjon, fengsling, utsultning og mishandling som for titusener andre bra nordmenn.

Og nå ble det livlig trafikk til hans velholdte vestkantvillia. Først kom noen sovjetrussere som kunne tenke seg å ta huset i bruk som ambassade. Så kom diverse andre som uten videre ville kaste fru Hagerup og datte-

ren ut på gaten og sette seg i besittelse av eiendommen. Blant disse var lyrikeren R. A. som i krigsårene hadde gjort en energisk og patriotisk innsats på Stockholms barer og drikkebuler. Alt tydet på at han hadde ventet å møte to forskremte og redselsslagne kvinner som den tapre krigshelt skulle vite å lekse opp med. Men de var av et helt annet stoff enn seierherren hadde regnet med. Istedenfor gråt og jammer ble han møtt med et heidundrende «Ut med R. A.!» Han fortrakk hurtigst mulig. Mot to vrede kvinner våget han ikke å ta kampen opp. En av våre venner bemerket tørt da han hørte om denne episoden: «Han som aldri har hatt 50 kroner til en hybel var naturligvis den rette til å ta hånd om en herskapsbolig.» Det er nå ikke så greit heller. Det var jo langt fra første gang lyrikeren var kastet ut. Vi husker en 17de mai oppe i Teatercaféens 2. etasje. Da laget den samme lyriker bråk og spetakel og hånte nasjonalfølelsen. Også da lød ropet: «Ut med R. A.!» Og ut kom han. Litt brennfort.

De fleste av de s.k. «passive» NS-medlemmer ble sluppet ut av konsentrasjonsleiren etter noen måneders forløp. Ikke så med Hagerup. Han hadde jo sin vel-drevne fabrikk, og den hadde forfølgerne stor lyst på. Måned etter måned ble han holdt i fangenskap mens man smed de vanlige renker. Heldigvis kom de ingen vei. Josefine Hagerup var av et noe annet stoff enn mannen som alltid var og ble drømmeren, dikteren, til tross for all sin dyktighet som fabrikkleder. Det var til syvende og sist hun som bestemte og trakk i trådene, og intet var naturligere enn at hun allerede fra starten var den virkelige eier av virksomheten. Mot denne ufravikelige kjennsgjerning kom «rettstatens» grådige og pågående representanter til kort.

Våre medfanger fra den gang har nok ikke glemt hvordan utsultning og underernæring påførte oss beri-beri og alle slags mangelsykdommer. Hagerup var et særlig typisk eksempel. Hans ankler og legger var blitt over dobbelt så tykke som normalt og han hadde de største vanskeligheter med å gå. Da man omsider slapp ham ut fra Ilebu var han nærmest invalid, og det tok lang tid før han kom noenlunde over det han hadde gjennomgått.

Men kom han over det? Kanskje fysisk, men neppe psykisk. Alle vi som var gjenstand for den enestående uretten har fått våre sår

på sinnet. Men noen mere enn andre. En mann som Jens Hagerup med hans tiltsfulle tror på menneskene kom aldri over minnene fra det pøbelaktige «retts»-opp-gjør.

Folkedemokratiet . .

(Forts. fra side 5)

engang bestemme rekkefølgen ved eget valg. De har ingen valgmuligheter ut over det å avgi sin stemme på et sett av partimedlemmer som partimedlemmer selv har pekt ut i sin indre krets. Velgerne må stemme på dette sett av partimennesker en bloc uten noen innflytelse på rekkefølgen av selvbestalte stortingsmenn.

Det er altså ikke lenger folket som bestemmer hvem som skal sitte på Stortinget, slik det er i folkestyrer, og slik det egentlig skal være etter en annen paragraf i Grunnloven, paragraf 49, som sier folket skal ha all makt. Paragrafen står der ennå, men er satt ut av kraft gjennom endringen av paragraf 59. Akkurat som i folkedemokratiene er det partistyrerne som bestemmer.

Som medlem av et offentlig utvalg — nedsatt av Forsvarsstaben — laget jeg i 1965 en dissens i en sak som bl. a. omfattet landets styreform. I min dissens pekte jeg på at landet ikke hadde folkestyre og begrunnet dette.

Øyeblikkelig ble jeg i mitt eget land, Norge, utsatt for trakassier, innkalt til den tidligere formann i AUF, statsråd Gunnar Harlems politiske konsulent i Forsvarsdepartementet, utsatt for voldsomme og ubeherskede angrep i partipresse. Et tidsskrift (Heimevernsbladet) som jeg var ansvarlig redaktør for, ble uten grunn ulovlig stoppet bak min rygg, uten at jeg som ansvarlig redaktør i mange år, ble varslet. Grunnen må antagelig ha vært at man fryktet jeg skulle omtale dissensen i bladet. Jeg forsøkte å ta overgrepet opp i avisene, men da den norske presse også er dirigert av de samme partier som utpeker stortingsmenn, ble jeg møtt med en pinlig taushet.

Den norske presse står i dag også på folkedemokratiets side. Den udifferensierte presse vil nå få statsstøtte for at en differensiert presse skal fortsette. Det er de samme personer som kontrollerer pressen, som bevilger pengene fra Stortinget.

Hvor lenge skal det norske folk sove?

S. Grodys.

For Ungdommen -

(Forts. fra side 4.)

kjent, å opptre som verdenspoliti når hans interesser står i fare for å bli tilside-satt, uten hensyn til berørte lands egne meninger.

For dem som er gamle nok til å huske det Signal som eksisterte i hine hårde dager, må det være en gremelse å se det nye tidsskrift med samme navn. Hvis Signal av idag tar mål av seg til å leve opp til sin navnebror, hva kvalitet og utstyr angår, har det påtatt seg en uovervinnelig oppgave, noe vel ingen heller for alvor tror.

NÆRINGS LIVETS MENN

De mennesker som sitter med hånden om landets næringsliv er tydeligvis en gruppe som man skal være forsiktig med å felle en kategorisk dom over. Vi vet at der finnes virkelig personlighet blant disse som har et noe videre perspektiv enn den blotte ego-kamp for kronene. Nå skal vi vel heller ikke bare ha forakt til overs for disse siste heller, uten det praktiske livs jordnære handlingsdyktighet, ville grunnlaget for all vår kultur og sivilisasjon vakle. Men det må protesteres når også visse kretser i næringslivet for ikke å si bestemte personer, lar sine egne profitt-motiv være hovedpremisen for den innflydelse de faktisk utøver på vårt lands politiske ledelse, på kommune- og riksplan. For selv om vi ikke vil være så naive som marxistene og påstå at den som sitter med kapitalen automatisk også avgjør hvilken politikk som skal føres, må det jo være klart at hensynet til våre bedrifter i forskjellige næringsgrener, alltid vil veie tungt. Når politikerne utgått fra næringslivet lar selv de mest fundamentale bestemmelser ta farge av hva som tjener deres egen bedrift blir dette et skjært hensyn.

«Epoke», venstrestudentenes organ i Oslo, har satt fingeren på et sådant forhold, nemlig at spørsmålet om Nordisk Tollunion som var oppe til diskusjon omkring 1950, ser ut til å være blitt torpedert fra norsk side og at den kjente venstrepolitiker, bedriftsherren Joachim Ihlen på en svensk-norsk konferanse her spilte en ganske avgjørende rolle. Denne mann vil også senere være kjent som en ivrig motstander av Nordisk Tollunion, og det er jo ingen hemmelighet at tanken på den egne bedrift her ikke er så påfallende fjern. At dette er tilfelle i den daglige politiske kamp skal jeg i grunnen ikke moralisere noe videre over så lenge gruppekrigen

DAGENS POLITIKERE

I et dansk blad klipper vi denne uttalelse av den sosialdemokratiske politiker og folketingsmann Buchardt Petersen — den kunne visst like godt skrive seg fra en norsk partipolitiker: «Vi skal ud af NATO. Jeg siger det i dag, fordi når jeg kommer ind i folketinget, får jeg ikke lov.»

STRID I ROSENE'S LEIR

Det hender rett som det er at de «gode» fra dengang råker i strid om heltegjeringene. Odd Eidem, som er VG-s teateranmelder lot seg for en tid siden intervjuet av bladet og uttalte bl. a.: «Og det viste seg at de fleste samfunnsgrupper sviktet (Hva og hvem? spør vi) — bare den intellektuelle stand (!) holdt motstandsbevegelsen oppe. Det satt blant annet ikke en eneste bonde på Grini. Og myten om at arbeiderklassen optrådte som en hederstand er falsk. Arbeidernes holdning under okkupasjonen er en nasjonal skandale.»

En kunne vel spørre om

er systemets mening og mål. Men de endelige avgjørelser på høyeste plan burde ikke ha bakmenn med slike motiver. Et sted må dog grensen gå. Selvsagt skal man ikke se bort fra at kvasimarxistene i «Epoke» har overdrevet den faktiske innflydelse direktør Ihlen har hatt i denne sak, men de fortjener likevel annerkjennelse for å ha trukket frem dette bunnskitne forholdet. Vi tror imidlertid ikke at andre grupper har mer høyverdige motiver i lignende situasjoner. Men næringslivets menn fortjener større oppmerksomhet fordi vi tror at deres innflydelsesmuligheter er større enn de fleste andres. Det har så mye større verdi at kapitalforvalterne handler nasjonalt. Har de moralprinsipper som er retningsgivende for visse ikke norske minoritetsgrupper i næringslivet, fått aktualitet også for det store gross? Vi håper ikke det.

Gamle-Gorm.

GAMLE TONER

Den fremstående marxolog, professor Lewin Feuer, belyser i tidsskriftet Horizon en side ved Karl Marx som hittil har blitt viet liten oppmerksomhet. Det gjelder

hva det var for slags motstand dette som hele det store folk ikke ville ha noe med å gjøre og hvilket mandat disse motstandsfolkene hadde, men la nå det fare. Eidems uttalelser har opphisset en annen «motstandsmann», som i et innlegg undertegner seg «Ikke-arbeider». Han avliver resten av den norske motstand ved også å ta med «forretningsstanden» blant de motstandslose og sviktende. «Om forretningsstanden sier Eidem intet — den er jo VG's hellige kuer — — og det vil neppe rippe opp i alle rettssakene mot forretningsstanden etter den andre verdenskrigen. Skyllebøtter mot den fattige delen av vår befolkning formodes å være mest lønnsom.»

Og når alt kommer til alt så var vel Eidems «intellektuelle stand» i norsk presse ikke nevneverdig å rope hurra for, selv om det ikke ble så mange rettssaker der heller.

RYSTENDE TALL

Ifølge de siste meldinger — tre til fireogtyve år etter

namlig kommunismens farsyn på de farvede folks egen-skaper i forhold til de hvite. Da Marx' datter Laura giftet seg med Paul Lafargue, en mann som hadde negerblod i sine årer og ellers viste tydelig islett av indianske trekk, ble denne av Marx omtalt som nigger.

Karl Marx hevdet også at negre generelt er en mindreverdige rase som ikke holder mål i konkurransen med de hvite. Samme filosof mente også at negrene er for svake til å innpasse seg i livets nye forhold og må derfor vike for de hvite.

Jada, jeg er enig. Hvis studentene fikk det de virkelig fortjente, så ville det ikke bli noe «sit-in» mere.

(Toronto Telegram)

krigens slutt — er skjebnen til 1 435 000 tyskere fremdeles ukjent. De forsvant under krigen eller de nærmeste år etter. Lederen for Suchdienststelle des Deutschen Roten Kreuzes i Bonn, dr. Kurt Wagner, meddelte nylig at det fremdeles daglig løper inn omkring 700 anmodninger om eftersøking. Ialt er det i årene fra 1946 innkommet til de to eftersøkningsentraler omkring 14 millioner slike anmodninger. Man har hittil kunnet besvare 10 millioner efterspørslar.

EN BØLGE AV SOSIAL NASJONALISME

MORGENBLADET vrir seg så godt det kan mellom lyst og nydemokratisk plikt. Bladet konstaterer at det går en bølge av nasjonalisme over verden, men, sier det: «Ser

Nye perspektiv . .

(Forts. fra side 4)

vår eksistens. Den motvilje som har kome til uttrykk mot eit overkommersialisert nytesamfunn (som industrialismen har ført med seg) fra nordisk-nasjonal hald er difor ikkje reaksjonær, men i beste forstand realistisk. Dei småpirk som våre politikarar gjer mot naturøydeleggjing, rasering av dyrka jord må difor erstattast med eit fundamentalt nytt medvit om det historisk-biologiske tilhøvet vi har til vår fedrejord.

Dersom ikkje dette nye medvitet blir utvikla vil den framtidige globale eksistens-kamp bli eit meiningslaust slagsmål mellom svoltne bikkjer. Vårt BLOD gjev oss svaret på vår plass i verdsbiletet. Berre ut frå det kan vi skjone vår nåverande og tidlegare stode i den større samanheng. På dette viset kan vi møte det kaoset som held på og velt fram, med ein ny og samtidig urgamal orden.

Slik skal mytologien bli praktisk politikk, draum og røyndom på same tid, medvit og umedvit smelta saman til ei altomfamnande syntese. Og da skal vi ikkje lenger trengje kvi oss for strid og Ragnarok. Fordi dei gylte runene alltid vil stå framanfor oss, og reinske og friske opp ei samla ætt.

Dale-Gudbrand.

man nærmere etter, vil man oppdage at den nye nasjonalisme ofte er begrunnet i sosial misnøye.» Dermed er den vel da demokratisk akseptabel. Men, blir ikke sosial nasjonalisme det Hitler kalte nasjonalsosialisme?

BLANDINGSEKTESKAPENE GÅR OVERSTYR

Offisielle tyske oppgaver sier at det årlig blir inngått 7—8 000 raseblandingsektenskap i Vesttyskland. Imidlertid slår prestefruen Ruth Braun i et foredrag for «Landesverein der Freundinnen junger Mädchen» i Stuttgart fast at 90—95 pst. av ekteenskapene mellom hvite og fargede går overstyr igjen, ofte under dramatiske omstendigheter. Mot naturen kjemper også raseblanderne forgjeves.

NÅR DET GJELDER NATO-SAMARBEIDET

så forteller tyske kilder at Norge har bestilt 100 stridsvogner fra Tyskland av typen «Leopard». Det meldes også at den norske rustningsindustri har utviklet en ny lett-rakett med betegnelsen «Pingvin». Det har vært snakk om at britene skulle redusere sin Rhinlandsstyrke, men dette demteres nå fra britisk side. Styrken, 50 000 mann, vil bli bibeholdt. Det meddeltes samtidig at hangarskipet «Arc Royal» fra tid til annen vil operere i Middelhavet.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsveien 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

FOLK og LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 — Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia. Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,50

Bruk postgironr.: 16 450

Utgiver A/S Folk og Land
Viking Boktrykkeri